

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 154. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983403871120.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

VINTEREN 1831-32. SOMMEROPHOLD I HIRSCHHOLM.

En Dag lod en lille Mand med kloge Øine og et fromt, godmodigt Udtryk sig melde hos os. Og til vor Glæde gjorde vi her for første Gang personligt Bekjendtskab med Digteren Henrik Hertz, der navngav sig som Forfatter af "Gjenganger-Brevene" og "Amors Geniestreger". Heiberg og han havde saa mange Berøringspunkter, at Samtalen blev lang og livlig; vi fandt alle Tre stort Behag i den dannede, beskedne Mands Conversation, og vi vare Venner fra hint Øieblik af indtil denne Dag, 25 Aar efter. Han var alt dengang noget tunghør, men desværre har denne Ulykke for ham og hans Venner stadigt taget til. Han kom nu ofte til os, og mangen en uforglemmelig Time staar i vor Erindring fra hine Aar.

Jeg var noget forlegen, da jeg første Gang som gift Kone skulde indfinde mig paa Theatret til en Prøve. Ryge, der paa sin Maner til Heibergs Ærgrelse havde bibeholdt det plumpe "Du" endnu fra den Dag, jeg som Barn sad paa hans Knæ i "Correggio", vilde jeg træffe paa Prøven og frygtede forud, hvad han kunde finde paa at ytre i Anledning af mit Giftermaal. Min Frygt for ham forøgedes, da Heiberg paa denne Dag sagde til mig: "Jeg følger dig i Dag paa Prøven for at høre, om Ryge endnu vil gjentage sit "Du". Gjør han det, agter jeg at erindre ham om, at det vel nu var paa Tiden, at han aflagde denne Tone imod dig." Usigelig beklemt om Hjertet gik jeg paa Prøve af Frygt for, at et Sammenstød imellem dem skulde finde Sted. Til Lykke sagde han "De"; glad blev jeg, og Heiberg gik tilfreds bort.

I Saisonen 1831-32 begyndte jeg altsaa min Theatervirksomhed som gift Kone, og Publikum modtog Fru Heiberg med den samme Varme som tidligere Jomfru Pätges. Jeg spillede i denne Saison ofte mit tidligere Repertoire, og nogle betydelige nye Roller kom til, saasom Prinsesse Eboli i "Don Carlos" og flere. Hvad der interesserede mig, og som det lod ogsaa Publikum mest i denne Saison, var en ny Vaudeville af Heiberg: "Kjøge-Huuskors", der kom til Opførelse første Gang i Slutningen af November. Den var skrevet, som Heiberg en Gang sagde, i hans lykkeligste Tid. Heiberg kunde ikke lide, hvad han kaldte "Familiepoesi" til Hustruer eller Ens Nærmeste, og derfor kan man tælle de yderst faa Digte, han har skrevet til sin nærmeste Omgivelse. Saa godt som alle de Digte, han har skrevet til mig, maa man 155 derfor søge maskerede i hans dramatiske Arbejder. I "Kjøge-Huuskors" findes saaledes en hel Række. Heiberg begik den Feil i denne Vaudeville at lade det musikalske spille en altfor væsentlig Rolle, hvilket gjorde, at man altid har været i Forlegenhed med at besætte Rollerne, thi det store Krav til Sangen udelukkede ikke et lige saa betydeligt til Spillet, og Valget blev derved meget vanskeligt. Imidlertid gjorde dog Stykket Lykke. Phisters Gaardskarl var aldeles fortrinlig; Foersoms Perlekjær, Frydendahls Commerceraad Grønmeier og C. N. Rosenkildes Blase henrev Publikum uimodstaaeligt. En ældre Broder af mig, Anton Pätges, der alt i flere Aar havde været ansat ved Theatret, spillede Mursvendens Rolle med elskværdig Naturtroskab. Jeg spillede Lise og Sangeren Schwartzens Ferdinand. Melodierne, hvoraf mange ere componerede af Heiberg selv, synes mig saare skønne, og flere af dem bleve meget populaire og lød i sin Tid fra Manges Læber, saa vel i Salonerne som paa Gader og Stræder.

Da Theatersaisonen 31-32 nærmede sig sin Slutning, forberedte Skuespiller Stage en Forestilling for egen Regning. Han agtede at give Scribes "Et Feiltrin", som nylig var opført i Frankrig og havde gjort en overordentlig Lykke. Da Hovedrollen var af alvorlig, næsten tragisk Character, bad han Madam Wexschall at udføre den, men hun afslog at opfylde dette hans Ønske. Han var nu i stor Forlegenhed, og i denne Nød bad han mig om at hjælpe ham ved at paatage mig Udførelsen af Grevindens Rolle. Jeg havde hidindtil kun udført lette, muntre og lyriske Roller med et svagt Anstrøg af Alvor i enkelte Scener ("Den Stumme" regner jeg ikke, da det var en mimisk og ingen talende Rolle). Man mente derfor, at til denne Art strakte mit Talent til, men at jeg maatte vogte mig for at gaa over til strengt alvorlige Roller, da disse ikke vilde ligge for mig. Fra alle Kanter fraraadede man mig at udføre denne Rolle. "Det er ikke Deres Genre," sagde man. "Ikke hidtil," tænkte jeg, "men kan jeg nu udføre den til Alles Tilfredshed - nu vel - saa er det min Genre herefter; lad mig derfor have Lov til at prøve." Det er en forunderlig Lyst hos Mængden altid at ville afstikke en bestemt Grænse for, hvad et Talent formaar. "Hertil!" sige de, "det ville vi finde os i, men ikke videre." Man maa derfor tilkæmpe sig enhver ny Genre saa godt som med Sværdet i Haanden. Af disse Kampe er mit hele Theaterliv en Række. Jeg indstuderede nu med hele min Sjæl Grevindens Rolle i "Et Feiltrin". Jeg tænkte: "Mængden kjender hidtil kun dit Smil med et vemodigt Anstrøg, men den veed Intet om, hvilken Alvor og Smerte der ligger paa Bunden af din Sjæl. Nu skal den se, at der er Toner i dig, som ikke høre Latteren, men Graaden til." Stykket kom til Opførelse, og jeg vandt en fuldstændig Seier. Huset gjenslød af Bifald og Graad, og det var jo især denne sidste Virkning, man ikke troede mig istand til at frembringe; ja, efter en af Opførelserne 156 blev jeg under stormende Bifald kaldt frem for paany at modtage Publikums Hyldest. Denne Ære synes man nu med Rette i vor Tid ikke er saa stor, men man maa erindre, at i hin Tid skete det saa godt som aldrig herhjemme. Jeg havde altsaa vundet et nyt Terrain i min Kunst, og uagtet man fra flere Sider gjorde Alt for atter at berøve mig det Vundne, hjalp det ikke; man græd, man beundrede den unge Skuespillerinde, der i Udførelsen af denne Rolle lagde en Livserfaring for Dagen, som Mængden ikke begreb, hvorfra hun i den unge Alder havde taget den. Oehlschläger sagde til mig: "Jeg tilstaar, jeg havde ikke troet, De kunde lægge en saadan tragisk Alvor i Udtrykket af Deres Physiognomi og Stemme; ogsaa hos mig

har De fremlokket Taarer, og jeg glæder mig til, at De herefter vil kunne virke ogsaa i mine Arbeider."

Indstuderingen af denne Rolle havde taget paa mine Kræfter. Den Spænding jeg havde gaaet i, om dette Arbeide vilde lykkes mig, i Forening med at Udførelsen angreb mig stærkt, gjorde, at jeg nu i høi Grad trængte til Hvile. Vi besluttede derfor at flytte ud paa Landet, saa længe Sommerferien varede, og helst saa langt fra Byen, Theater og Kjøbenhavnerne som muligt. Vi leiede os derfor et lille Hus i Hirschholm, en Egn, der ingenlunde var i Mode, og hvor vi altsaa kunde haabe at nyde Naturen i Stilhed og Ensomhed. Hertz havde ytret, at ogsaa han ønskede at ligge paa Landet, langt fra Byens Tummel; Heiberg tilbød ham nu at bo hos os i Hirschholm, og Hertz tog med Glæde mod Tilbudet. Det lille Hus, vi havde leiet der, som ligger lige overfor Postgaarden, havde adskillige svage Sider; men herved var nu Intet at gjøre, man maatte tage det, som det var, og se at indrette sig saa hyggeligt og godt som muligt. Til Huset hørte en lille Have med et Morbærtræ, hvis tykke Grene dannede en Flade i Toppen, hvorpaa man kunde sidde. Dette Sæde var min Yndlingsplads. Her indstuderede jeg, hvad jeg havde af nye Roller til næste Saison. Heiberg var som sædvanligt fornøiet med Alt; hans Moder derimod fandt ikke Behag i denne Bolig; hendes Værelser, paastod hun, vare fugtige - Solen kom der ikke tilstrækkeligt - Meublerne vare for simple og for faa - Maden som vi fik fra Postmesterens slet - Brødet for lidt bagt - Fløden for tynd - o. s. v. Heiberg havde en velsignet Evne til at gjøre sig lystig over sin Moders smaa Bekymringer, og denne Evne gjorde, at meget opløstes i Latter i Stedet for at antage en alvorligere Character. Jeg var glad som altid, naar jeg var paa Landet; vandrende ene om i det Frie syntes jeg først ret at føle Livet. Jeg var ung, brød mig ikke om Vind og Veir. Regnede det, fandt jeg det behageligt; skinnede Solen, fandt jeg det deiligt; og det kvidrede inden i mig som Fuglekvidren i Toppen af Træerne. Bekvemmeligheder satte jeg ingen Pris paa; Maden var mig ligegyldig, og det Savn, som Heibergs Moder følte, mærkede jeg derfor Intet 157 til og vilde slet ikke have vidst, at det var der, hvis jeg ikke var bleven mindet derom af hende. Heibergs og Hertz's glade Stemning virkede stærkt paa mig; dette var et herligt Samliv! I slet Veir morede vi os inden Døre ved Læsning og Sang.

Heiberg havde i mange Aar været en stor Beundrer af den svenske Digter Bellmans henrivende Sange. Mig havde han Vinteren iforveien lært at læse og synge denne i Lune og Gratie enestaaende Digtets Frembringelser, saa jeg kunde en og hver af hans Sange udenad. Disse Sange vare paa den Tid saa godt som ubekjendte i Danmark. Nu sang vi dem for Hertz, der ligeledes her hørte dem for første Gang. Han blev saa henrevet af deres Skjønhed og saa begjærlig efter at kjende dem alle, at han med ustandselig Iver opfordrede mig til atter og atter at synge dem for ham. Disse Sanges Text og Melodi er saa sammengroede, at man ikke faar Begreb om Texten ved at læse den og ikke faar Begreb om Melodien ved at synge den, men at begge Dele først forstaas ved Foreningen. De deilige Melodier og den forunderligt henrivende Text, hvor Alvor og Spøg, Ironi og Kaadhed, Sanselighed og dyb Melancholi, Smerte og Glæde smelte sammen, formaa at tilveiebringe en Stemning, som ingen anden Digtning. Naar jeg nu paa Hertz's Opfordring havde gjentaget og atter gjentaget disse Sange for ham, tog han tilsidst Bogen under Armen og sagde: "Nu skal De have Tak! nu tror jeg nok, at jeg kan synge dem; jeg vil nu gaa ind til mig selv og prøve, om jeg kan." Da gik han, men kom kort efter atter tilbage og sagde paa sin godmodige og halv poliske Maade: "Ak! jeg troede, at jeg kunde dem! Vil De ikke blot synge dem een Gang endnu? Blot een Gang, saa kan jeg dem." Og jeg begyndte da forfra, saa vi med Rette i senere Aar kaldte denne Sommer: Bellmans-Sommeren.

Men vare vi glade og i godt Humeur inde i vort lille Hus, saa lod det derimod til, at Naturen udenfor var trist og i slet Humeur; thi det regnede ganske utroligt denne Sommer. Fik Solen et Øieblik Magt over de tykke, hængende Skyer, strax trak vi Vandstøvler og Vintertøi paa og spadserede under den skønne Slotshaves mægtige Træer. Her dreiede Samtalen sig da ofte om den stakkels Dronning Mathilde og hendes haardt straffede Lidenskab. Det er forunderligt at gaa paa et saadant Sted, hvor man veed, at et Menneskehjerte har banket, elsket og lidt. Under disse Træer havde hun vandret: "Himmelhoch jauchzend, zum Tode betrübt" - og dog! - "Glücklich allein ist die Seele, die liebt!" Egnen var fuld af Sagn herom, og til disse lyttede vi Alle med Opmærksomhed. I Huset ved Siden af vort boede der en fattig Skomagerfamilie, nette og stræbsomme Folk. Konens Bedstemoder, en meget gammel Kone, der altid havde levet i denne Egn, havde i sin Barndom ofte set Dronning Mathilde og Struensee, erindrede endnu mange Smaating 158 fra den Tid, fortalte os om Hoffets Pragt og dets Fester, om den lille Prins Frederik (den Sjette), der her blev opdraget saa strengt. Til denne Kones Fortællinger lyttede vi da, som Børn lytte til Eventyr i en Ammestue, og sagde ligesom de: "Mere! veed De ikke mere?"

Vor Vandring i Slotshaven var for det meste kun af kort Varighed, thi den utrolige evige Regn tvang os som oftest atter til at ty under Tag. Et Parti i Haven, der var benyttet som Theater for de Forestillinger, Hoffet her opførte, interesserede os naturligvis meget. Man saae endnu de tilklippede Hække, der vare brugte som Coulisser, og andre Levninger, der tydelig bare Spor af at have været benyttede ved disse Forestillinger. Foran Theatret en meget stor oval Plads, der havde tjent til Sæde for Tilskuerne, hele det glimrende Hof, og hvem Herskabet indbød af høie Fremmede. Især naar Solen skinnede paa disse klippede Hække og paa det smukke Skovparti, som dannede Baggrunden for Theatret, fik jeg en brændende Lyst til at opføre Skuespil paa dette Terrain. Heraf blev nu Intet. Men hin Lyst, der paa dette Sted paakom mig, har i Grunden aldrig forladt mig. Saa ofte jeg i senere Aar vandrede i vor deilige Dyrehave, hvor der i Tykningen af Skovene findes mange Steder, paa hvilke Naturen har dannet saadanne levende Theatre med Coulisser, Baggrund og Tilskuerplads, da vaagnede min Hirschholmske Lyst atter, og havde jeg nogensinde havt Mod til at bringe denne Lyst til Udførelse, da tror jeg vist, at den skulde have slaet an og henrevet Mange med mig.

Naturligvis maatte det være en egen Art af Digtninge, som skulde udgjøre Repertoiret, som f. Ex. saadanne som Oehlschlägers "Sanct Hansaften-Spil", Heibergs "Psyche" og lignende.

Naar den evige Regn som sagt tvang os til at ty ind under Tag, gik Heiberg, Hertz og jeg tidt henimod Aften over i den tomme Postgaard, hvor der fandtes et Billard, som stod og ventede paa Gjæster, men hvor saa godt som ingen uden vi Tre satte dets Baller i Bevægelse. I stor Overgivenhed og Lystighed øvede vi her dette Spil og havde meget ondt ved atter at høre op, naar vi først vare komne i Gang dermed. Naar det nu nærmede sig til Thetid, kom Bud paa Bud fra Heibergs Moder for at kalde os til Thebordet. Naar Budet da kom og sagde: "Maskinen staar paa Bordet" - da maatte vi lystre, hvor haardt det end ofte faldt os at afbryde vor glade Leg. En Aften, da vi havde været mere ulydige end ellers og tvertimod vare vedblevne med vort Spil, standsede Hertz pludselig i Stødet med sin Queue, idet han forskrækket stirrede mod Vinduet og udbrød: "Gud, der er Thomaskinen!" Vi Andre saae hen imod Vinduet, da vi ikke forstode dette Udbrud, og nu saae vi, at det var Heibergs Moders Ansigt, der udenfra viste sig paa Ruden og utaalmodigt bad os dog at ophøre med Spillet. Hun hed jo "Thomasine", og Hertz kaldte hende undertiden i Spøg, naar hun ikke var tilstede, ved hendes Fornavn.

159

Nu, da han saa uventet saae hendes Ansigt paa Ruden, læste han deri en Bebreidelse over vor Ulydighed og blev saa forskrækket, at han i Befippelsen slog Thomasine sammen med Themaskinen og deraf dannede Ordet Thomaskinen. Ved detle uventede Udraab brast vi i Latter, og Benævnelsen Thomaskinen blev nu stadig benyttet som Bussemand, naar vi herefter ligesom denne Aften ikke kunde overvinde os til at ophøre med Spillet i rette Tid. Billardet var stadig vor Trøst paa Regndage. Hele Timer kunde vi forlyste os med denne Færdighed, idet Bellmanske Sange vare Accompanementet til Ballernes Rullen hen ad det grønne Klæde. Naar vi rigtig vilde mere os dermed, lode vi Vinduesskodderne lukke og Lamperne tænde, lode bringe Vin og Kager, da var vor Fest fuldstændig. Heibergs vittige Indfald, Hertz's godmodige, hyggelige Humor og min ungdommelige Glæde gjorde disse Timer saa underholdende og morsomme, at vi alle Tre i senere Aar ofte have følt os opmuntrede ved Erindringen om Billardspillet paa Postgaarden i Hirschholm.

En Aften, da den meget omtalte Themaskine stod paa Bordet, og vi alle Fire sade omkring det og hørte dens hyggelige Snurren, overraskede Hertz os, idet han udbad sig vor Opmærksomhed, da han ønskede at læse Noget høit for os, som han havde skrevet. Og vi hørte nu til vor store Glæde hans skønne Hirschholmske Sange, skrevne til de deilige, Bellmanske Melodier; disse Digte kunne bedre end Alt, hvad jeg kan skrive, give Læseren et Begreb om vor Hirschholmske Stemning hin Sommer. De findes alle i Hertz's lyriske Digte.* "Diana", som omtales, tilhørte Postmesteren, men det ypperlige Dyr var hurtigt bleven enig med sig selv om, at vort Selskab behagede hende langt mere end Omgangen i Postgaarden, og derfor boede og byggede den Dag og Nat hos os, delte Glæder og Sorger med os. Hun sov hver Nat udenfor Hertz's Seng, hvilket vi Andre vare meget misundelige over. Ogsaa Localiteterne i Digtene ere alle tagne af Virkeligheden. En Høi i Omegnen, hvorfra man havde en henrivende Udsigt over Havet, var min Yndlingsplet, hvorfor Hertz havde givet den Navn af Hannabjerget. Med usigelig Glæde lyttede vi til Læsningen af disse Digte. I Champagnevin drak vi Digterens Skaal til Tak og sade langt ud paa Natten i overgivent Lune.

En Gang om Ugen maatte Heiberg til sin store Ærgrelse ride til Kjøbenhavn for at holde Forelæsninger paa den militaire Høiskole. Hvad der forøgede Ubehageligheden ved disse Ture til Kjøbenhavn var, at Heiberg havde leiet en Hest af en Berider i Hirschholm. Denne Hest var bleven ødelagt ved, at Berideren en Gang havde redet paa en Vognstang med den; denne Begivenhed kunde den stakkels Hest slet ikke glemme, men havde siden den Tid faaet en saadan Skræk for Vognstænger, at den vendte om for enhver Vogn, * 160 den mødte paa Veien, og det var da med stor Anstrengelse, at Heiberg, uagtet han var en øvet Rytter, atter kunde formaa den til at fortsætte Veien til Byen; ja, undertiden satte den i sin Forskrækkelse over Grøfter og Gjærder, og Heiberg maatte da tvinge den til atter at gjøre Springet tilbage, hvilket den sjelden havde Lyst til. Nu blev en Trompeters Hest i Hirschholm ham anbefalet. Men da han første Gang i Trompeterens Nærværelse satte sig paa dens Ryg, blev Hesten ved at dreie sig rundt som en Top. Da Heiberg spurgte Eieren, hvad dette betød, svarede han, at det arme Dyr var bleven vanvittig af for megen Lærdom. En Berider havde nemlig i altfor kort Tid villet lære Hesten Alt, hvad en Hest i længere Tid kan lære, og dette havde rent forstyrret dens Forstand; dog var den nu i Bedring og kom sig nok med Tiden. Denne naive og opbyggelige Beretning bragte os Alle i Latter. Heiberg gav ham Hesten tilbage, idet han ønskede den god Bedring; og nu blev den gamle Hest atter taget til Naade, thi i dens Galskab var der dog Fremgang, men at dreie sig rundt paa een Plet, dette var altfor afvigende fra Heibergs Maal, at komme frem saa hurtigt som muligt. Han fortsatte nu sine bedrøvelige kjøbenhavnske Ture til sin Moders uhyre Angest. Hun var den ængsteligste Natur, jeg har kjendt. Paa disse Dage foregjøgledede hendes Phantasi hende de skrækkeligste Begivenheder og Muligheder om Uheld af alle Arter. Paa den Tid om Aftenen, naar han atter ventedes tilbage, gik vi ham for det meste alle Tre imøde. Naar han da med et glad Ansigt og hele Lemmer hilsede os alt i Frastand, hvor mine skarpe Øine strax gjenkjendte ham, da vendte vi lette om Hjertet tilbage til vort Hjem og sade til langt ud paa Natten i de fornøieligste Samtaler, sang Bellmanske Viser, indtil Søvnens overvældede os, og vi gik til Ro med et let Sind og glad Hjerte, og et godt Haab om det smukke Veir, vi skulde faa næste Dag, og de Ture, vi da agtede at foretage os. Det blev ved Haabet; thi Taage, Regn og Kulde vedblev paa en ubarmhertig Maade at drille os, og da sang vi Verset af et af de Hirschholmske Digte:

"Hist over Slotshavens sjunkne Terrasser
Hviler Nattens Dug som et grædende Hav.
Slottet, man nedrev i uhyre Masser,
Vidner Kirken om, lig et Kors paa en Grav.
Egner er øde, *Mathilde*, hvor du
Flygtig har redet den flygtige Ganger;
Blot dine Lidelser mindes endnu
Af den tungsindige Sanger."

Den 31te Juli kom, Aarsdagen for vort Bryllup i Slangstrup. Da Veiret i de sidste Dage betydeligt havde bedret sig, og det saae ud som om denne 161
Bedring var ærlig ment, besluttede vi at festligholde vor Bryllupsdag paa en Høi i Nærheden af Rungsted, paa hvilken der stod en Gruppe af skjønne Grantræer, og hvorfra man havde en henrivende Udsigt ud over Sundet. Vi havde givet denne Høi Navn af Granbjerget. Den var især Hertz's Yndlingsplet. Planen var at pakke vor Middagsmad, Vin, Jordbær, Kage etc. ind i en lille Barnevogn, som tilhørte Postmesteren, og den skulde vi saa skiftes til at trække til Granbjerget for der at tilbringe Dagen. I det deiligste Veir af Verden begyndte vi vor Caravane om Morgenen. Det viste sig snart, at jeg af Alle var den bedste Hest til at trække den lille, af Proviant fyldte Vogn; thi Hertz og Heiberg bleve strax trætte deraf og vilde ind paa enhver Kro underveis for at hvile og faa Noget at drikke. De beraabte sig paa Bellmans Autoritet og citerede i Et væk Steder af hans Sange, som godtgjorde, at man ikke med god Samvittighed kunde gaa forbi en Kro uden at unde Kromanden sin Næring. Heiberg paastod, det vilde bringe os Uheld hele Aaret igjennem, hvis vi paa dets første Dag gjorde os skyldige i en saadan Forsømmelse. Men da jeg uden at bryde mig om deres Taler fortsatte at trække den lille Vogn, vare de nødte til at følge efter. Veien til Granbjerget var næsten en halv Mil, saa der var en Stønnen og Pusten uden Ende; og Heibergs Moder fandt, det var ikke til at udholde i denne Hede at gaa saa langt. Kun Hunden Diana, thi denne kjære Gjæst var naturligvis indbudet til vor Fest, fandt, at Veien var for kort, thi den galopperede i store Svingninger frem og tilbage, lugtede til Vognens Indhold, saae op til mig, som om den vilde sige: "Hvor jeg glæder mig til Udpakningen af disse Sager!" og dens glade Gjæst blev næsten til Hvin. Jeg ønskede ofte underveis, at det springende og galopperende Dyr havde kunnet laane Heibergs Moder lidt af sine Bens og sine Lungers Styrke. Omsider naaede vi under Spørg og Latter det deilige Granbjerg. Siddende paa Toppen saae vi ud over det himmelblaa Hav, der laa for vor Fod som et Speil. Stille hvilede alle Skibene i Sundet, da der ikke rørte sig mindste Vind, og havde alle de hvide Seil udspændte for at tørres efter de foregaaende Dages Regn; de spillede sig i det stille Hav, medens smaa Fiskerbaade med deres røde Seil laa spredte som Blomster over Vandfladen. Hveens Banker skinnede som Guld, og den lille St. Ibs Kirke syntes at være rykket flere Mil nærmere, saa tydeligt saaes dens hvide Gavl. Fuglene kvadrede overmodigt i Toppen af Træerne og gave ligesom vi deres Glæde tilkjende over den længe savnede Sols varme Straaler. Jeg pakkede nu alle vore Rariteter ud af den lille Vogn og bredte Dugen paa Græsset til Forskrækkelse for Heibergs Moder. "Jeg troede, her var Bord og Bænke," sagde hun. Heiberg svarede leende: "Du troede vist ogsaa, at her var en Sofa, naar Du vil være ærlig?" Da Alt var ordnet, satte vi os ned paa Jorden omkring det rigt besatte Jordbord, drak Skaaler, sang Bellmanske Sange og vare nær aldrig komne fra denne yndige 162 Plet - til Sorg for Heibergs Moder, der frygtede, at Aftenduggen skulde skade vort Helbred og vi Alle blive dødssyge. Jeg bandt Kranse og slyngede dem om de to Digteres Hatte og pyntede mig selv og Diana med Blomster og Kviste. Timerne fløi som Minutter. Maanen steg frem, og nu begave vi os hjemad. Heiberg foreslog sin Moder, at hun skulde sætte sig i Barnevognen, hvis Indhold nu betydeligt var svundet ind, saa vilde vi skiftes med at trække hende, et Forslag hun dog ikke tog imod, saa haardt det end faldt den Stakkel at gaa den lange Vei hjem. Markerne dampede af Dagens Hede, og Elverfolket dansede over de store Enge. Ingensinde har jeg set de opstigende Taager danne saa tydelige Skikkelser som i Omegnen af Hirschholm. Ved at se dem her kan man ret begribe, hvorledes Sagnet om Elverfolket er blevet til. Taagerne hvirvlede sig i den lette Aftenvind i tykke Svingninger rundt om hinanden langs hen ad Markerne og antog virkelig ligesom menneskelige Skikkelser, der svingede med Arme og Ben i luftig Dans, og Maanen oplyste de lange Taagestriber, der svævede efter Skikkelserne som et fint, luftigt Slør, som Vindpustet snart hævede, snart tvang ned mod Jorden. "Se!" raabte jeg til Heiberg, "ser du dine Elverpigens Dans!" - "Agnete," raabte han, "du er Elverpigens selv, min Elverpige, lad de andre opløse sig i Taager, naar kun du er virkelig." Trætte af Dagens Anstrengelse naaede vi endelig vort lille Hus i Hirschholm. Selv Diana kastede sig hen i en Krog med den skjønne, blegrøde Tunge ud af Munden og alle fire Ben udstrakte, indtil Hertz sagde: "Kom, min Diana! lad os To gaa ind," da sprang den let og gratieust op, kysede begge Damerne paa Haanden og fulgte sin Sovekammerat ind i hans lille Kammer.

Det var, som om Himlen havde været saa god at tage Hensyn til vor Bryllupsdag ved at lade Sol og Maane skinne for os, thi neppe var den 31te Juli forbi, før den atter havde sit triste, melancholske Ansigt paa. Vi maatte derfor ty til vore gamle Adspredelser: Billardspillet og Bellman. Endvidere omgikkes vi et Par kjedsommelige Familier, der ved vor Ankomst til Hirschholm havde opsøgt og indbudt os; men da vi selv vare glade, saa gav deres Kjedsommelighed os kun Stof til Bemærkninger, der frembragte ny Lystighed og Spøg imellem os. I Lyngby boede der en ældre, fornem Herre, der paa sin Vis i længere Tid havde gjort mig sin Kur og var utrættelig i at indbyde os til sit Landsted, uagtet vi alt flere Gange havde afslaaet det. "Jeg veed," sagde han til mig, "at De deler min Passion for smukke Heste - De vil hos mig finde en tilredet Damehest og en Dameridedragt med alt Tilbehør." Vi kunde tilsidst ikke undgaa denne Indbydelse, og Dagen

blev bestemt. Heiberg sagde nu til mig: "Jeg kan godt gennemskue hans Plan; det Hele gaar ud paa at gjøre en Ridetur med dig alene, thi du skal se, at han hverken tilbyder mig Hest eller Dragt for at ledsage Eder - men det skal der 163 ikke blive noget af. Man skal ikke se dig ride om alene med den gamle Nar." Vi leiede nu en Vogn af Postmesteren med to gamle Plovøg for; bag i Vognen lagde Heiberg sin Ridesadel, lo, idet han tildækkede den med et Teppe og sagde: "Han skal ikke strax se den, han skal overraskes." Ved vor Ankomst bleve vi modtagne paa det Artigste af vor gamle Vært. Efter Middagsbordet bad han mig gaa ind i et Sideværelse, hvor jeg vilde finde Alt, hvad der hørte til en Ridedragt, samt Hjælp til at iføre mig denne. Da han efter Forventning Intet sagde til Heiberg om at gjøre sig færdig til Turen, gik Heiberg ganske stille ned til vor Kusk og bad ham lægge Sadelen paa et af Postmesterens Plovøg. Da jeg var færdig med min Paaklædning, bleve de zirlige Heste til mig og Værten trukne frem i Gaarden. "Det gjør mig ondt," sagde vor Vært henvendende sig til Heiberg, "at jeg netop i Dag har alle mine andre Heste i Arbeide, saa at jeg ingen kan tilbyde Dem." - "Jeg beder," sagde Heiberg med sit ironiske Smil, "det har jeg forudset og har derfor min egen Hest parat." Plovøget blev trukket frem, og med et usigeligt Ansigt og Sideblik til mig satte Heiberg sig op; og med et endnu mere usigeligt Ansigt saae vor Vært paa den fattige Hest, for hvis Vugge det ikke var sjunget at skulle rides i saa fornemt Selskab af Mennesker og Heste. Man kunde tydeligt se, at vor Vært skammede sig ved at ride i Selskab med et saadant Dyr, og denne Ærgrelse var næsten større end over, at hans Plan, at ride ene med mig, var strandet. Jeg lo indvendigt paa hele denne Ridetur, og Heiberg og jeg tilkastede hinanden ideligt betydningsfulde Blik og kunde neppe tilbageholde vor Latter over vor Værts fortrædelige Mine, uagtet han gjorde, hvad han kunde, for at skjule sin Ærgrelse. Da Heiberg og jeg om Aftenen havde takket vor Vært for denne behagelige Dag og atter sade paa Vognen for at kjøre hjem til Hirschholm, gave vi vor Latter frit Løb. Ved vor Hjemkomst fortalte vi Hertz det Passerede; han morede sig inderligt over Heibergs rigtige Forudsigelse og Planens heldige Udførelse.

Heiberg og Hertz havde et Træk tilfælles, som er eiendommeligt for alle Digternaturer, naar Forfængeligheden ikke griber forstyrrende ind i deres Gemyt, en Barnlighed, som i det daglige Liv er overordentlig velgjørende. Selv en Ubetydelighed kunne de, ved den Maade hvorpaa de opfattede, aflukke Stof til Underholdning for sig selv og Andre. Den, som ikke har havt Leilighed til at leve sammen med saadanne elskværdige Digtergemytter, kan ikke forestille sig den Friskhed og Fylde, der kan ligge i en saadan Omgang. At der gives Digtere og Kunstnere, som Vorherre maa bevare os fra at omgaas til Dagligbrug, er vist nok - men til disse hørte, Gud være lovet, hverken Heiberg eller vor Ven Hertz.

Ferietiden var desværre snart forbi; vi maatte tænke paa at vende tilbage til Kongens Kjøbenhavn og afbryde vort Samliv med Hertz. Veiret havde 164 endelig taget en behageligere Vending, saa at vi ogsaa af den Grund følte det tungt at løsrive os fra vor landlige Ensomhed. Hver Dag blev der holdt rørende Afskedstaler til Diana, og den saae under disse Taler paa os med Øine, der tydeligere end Ord sagde, at den forstod os. Naar vi udbrøde: "Ak, Diana! hvor vi ville længes efter dig!" saa drog den et Suk saa dybt, som om den vilde sige: "Men jeg da!" En af de sidste Aftener spadserede vi i Rungstedskoven i det deiligste Maaneskin. Paa Hjemvejen kom vi forbi et lille Bondehus, udenfor hvilket der løb fire af de yndigste hvide Kattékillinge, Nogen af os havde set. Jeg havde fra Barn af havt Modbydelighed og Angest for Katte; ja, min Angest for disse Dyr var saa stor, at jeg som voxent Menneske ikke turde gaa op ad en Trappegang, naar der tilfældigvis sad en Kat paa den. Heiberg, som elskede alle Dyr, fangede en af disse yndige Killinge og viste mig den, og jeg maatte tilstaa, at jeg aldrig havde set noget Nydeligere end denne lille, blændende hvide Killing, hvis Haar vare saa bløde som Silke. "Den ligner virkelig en fortryllet Prinsesse!" udbrød jeg, og nu overfaldt mig pludselig en stor Lyst til at eie denne lille Killing til Erindring om Hirschholm og om vor natlige Vandring. Vi mente Alle, at naar Eieren havde tre foruden Moderen, havde han nok, og at dette smukke Dyr maaske var bestemt til at druknes. Ved Tanken herom puttede jeg Katten i min Sypose og bragte den i god Behold til vort Hus. Diana blev meget forundret ved Synet af dette nye Medlem af Selskabet, men ogsaa for dens Øine vandt den lille fortryllede Prinsesse Naade. Faa Dage efter flyttede vi til Kjøbenhavn med vor lille Tyvekost, efter at vi havde taget Afsked med hver kjær Plet i Egnen, med Mennesker og Dyr. Min lille hvide Prinsesse tiltrak sig i Vinterens Løb Manges Opmærksomhed, dels ved sin Skjønhed, dels ved sit lette, gratieuse Væsen. Paa min tredie Kunstreise, som jeg snart vil have Leilighed til at fortælle om, fik jeg den triste Efterretning, at den kort efter min Bortreise var bleven syg og nu var død. Rørende var Heibergs Moders Sorg over at skulle meddele mig dette Tab. - Opholdet paa Hirschholm gjemte vi alle i kjær Erindring. Ofte talte vi om at gjentage et saadant Samliv med Hertz, men det blev der imidlertid aldrig noget af, og det var vist godt, thi Sligt lader sig aldrig gjentage uden at svækkes og blive noget helt Andet. Vi saae naturligvis Hertz jevnligt i denne Vinter, men tidligt paa Foraaret tiltraadte han sin første Udenlandsreise Syd paa, hvortil han havde erholdt et Stipendium. Henimod Foraaret inden sin Afreise sendte han os nedenstaaende Digt, "Hyacintherne" og "Langt fra ham vare hans Venner".

Hyacintherne. Til Prof. Heiberg, hans Kone og Moder.

Naar Vaaren atter paa Mark og Eng
Imellem Planterne Blomster fletter,
Og hist og her den duftende Væng
Er pyntet med Grupper af smaa Bouquetter;
Naar Storcken, Bøndernes Skildvagt, staaer
Og strækker sin Hals saa stivt paa Gavlen,
Og Landmanden pløier, planter og saaer,
Og lægger Planer for Efteraars-Avlen:
Da drager jeg, elskede Venner! langt,
Ak, langt fra Eder med Damp og Heste;
Min Postvogn ruller, mit Skib gaaer rankt,
Jeg kjører og seiler, mit Bryst er trangt
Blandt al den Damp og de Heste.

Jeg skal ei gaae i den kølige Lund
Iaar med Eder til Rungstedts Bakker;
Ei see henover det deilige Sund,
Hvor Maagen lavt paa Vandene flakker;
Ei der med Øiet paakiem jeg kan
Den lumre Formiddag liggende drømme,
Mens Solstrimen langs det zittrende Vand
Og Kysten i Eet for Øinene svømme;
Ei skal jeg vækkes af Eder ihast,
Naar I med et Udraab en Seiler bebude,
Og Skibet nu kommer med Vimpel og Mast,
De skinnende Seil som yndig Contrast
Til de himmelblaae Vande derude.

Jeg skal ei gaae med Eder iaar
Til Vallerødshøien ved Hirschholms Banker,
Hvor Hannabjerget som Minde staaer
Om vore gjensidigt skiftede Tanker;
Ei der mig fryde ved Dæmringens Ro,
De lette Taager, der indhulle Dalen,
Og more mig med den taalmodige Ko,
Der vifter Bremserne bort med Halen;
166 Skal ei betragte det eensomme Hveen,
Der kaster til Sjælland tungsindige Blikke,
Den triste Skov, den forbrændte Green,
Og nær ved Stranden den mægtige Steen,
Som Bølgerne skvulpende slikke.

Jeg skal ei atter som tidt ifjor
Med Eder i Slotshavens Gange spadsere,
Og lytte til Spurvenes kviddrende Chor,
I Mangel af Andre, der vil musicere;
i undre mig over den uddøde Pragt,
Det nedrevne Slot, de svundne Cascader,
Og høre, hvad Skomagerkonen har sagt
Om Spoer af Terrasser i Træernes Rader;
Ei tale med Eder om Hoffets Glands,
Ei mindes bedrøvet tidligt og silde
Banquetter paa Slottet og Toure tilvands,
Og Hesten, der foer paa Veien i Dands
Med den muntre Dronning Mathilde.

Ak nei! om syvende Christians Hof
Jeg med Fru Gyllenborg ei skal tale;
Ei med Johan Ludvig om Form og Stof
Og om Poeter, der næsten er' gale.
Ak Gud! og Bellmanns Sange! Ja hvem
Skal synges for mig den deilige Vise
Om "Mor på Tuppen" og hver af dem,
Jeg hørte saa tidt af Johanne Luise.
erefter maa jeg vel synges paa Fransk;
Fra By til By den Reisende render;
Og Luften er lummer, og Damen er spansk,

Og Alting er herligt, men Intet er dansk,
Og langt fra mig mine Venner!

- Da Sommeren væved et Slør ifjor
Af hvide Taager om Hirschholms Nætter,
Da dufted' mit Kammer af mangen en Flor,
Fra Eder, Elskede! sendte Bouquetter.
laar, hvad sender jeg Eder igjen?
167 Jeg reiser med Vaaren, og nu er det Vinter,
I tage tiltakke med det, Eders Ven
Har samlet i Potter: en Flor Hyacinther.
Vel visne de snart; dog er det min Trøst,
De spire vel frem igjen adaare,
Og dufte og hviske med sagtelig Røst:
I mindes af En paa den fjerneste Kyst
Med Hjemvees Længsel og Taare.

D. 5te Marts 1833.
Henrik Hertz.